

Freuds drømmetydning

Holger Wahström

Sigmund Freud (1856-1939), den østrigske læge, der alment anses for den moderne psykologis fader, udformede den såkaldte psykoanalyse i årene 1886-97. En del af dette meget store kompleks er drømmetydning, hovedsagelig nedfældet i bogen "*Die Traumdeutung*" fra 1899 (dansk udgave: *Drømmetydning*, 1974). Bogen beskæftiger sig med grænsefladen mellem fantasi og realitet, som den kommer til udtryk i drømme og disses fortolkning. Det er drømmetydningens rationale at benytte drømme som et middel til at afkode den drømmendes psyke og derigennem analysere hans/hendes psykiske problemer.

Iflg. Freud er drømmes formål at tillade individet at gennemleve de (instinktive) drifter, som omverdenen anser for uacceptable. Analysen var på Freuds - og dronning Victorias! - tid for en stor dels vedkommende centreret omkring drømmenes symbolik som projektioner af seksuel frustration og skyldfølelse. Freud mente, at det drømmende sind omformer og censurerer drømmenes indhold for at tilsløre deres virkelige betydning. På denne måde vækker de fantasier, der frembringes, ikke så stærke følelsesmæssige gensvar, at man vågner af sin drøm. Derfor bliver det den freudianske analyses opgave at afdække drømmens tilslørede betydning, og at fremelske den virkelige drøm bag fantasien. Man taler om, at drømmearbejdet iflg. freudiansk teori drejer sig om ved psykoanalyse at fortolke indholdet af den manifeste drøm (den drøm, man husker), for derigennem at finde den "sande" betydning af den såkaldt latente drøm (det, drømmen som sådan har forsøgt at tilsløre).

I *Drømmetydning* beskriver Freud fire distinkte processer eller mekanismer, der indgår i drømmearbejdet:

- 1. Fortætning**, der er den proces, i hvilken den drømmende camouflerer en bestemt drift, følelse eller tanke ved at indskrænke den til et kort drømmebillede. Dette korte øjeblik symboliserer den dybere mening bag det, der er så svært at indse og indrømme. Eksempel: Freud drømte selv om en kollega, der i drømmen havde en *norekdalsk* stil. Fortætningen består i en sammentrækning af navnet Nora og Ekdal, to figurer i skuespillene "Nora" og "Vildanden" af Henrik Ibsen.

2. **Forskydning**, hvor den drømmende undertrykker et behov (en drift), og tillægger en anden person, eller et objekt, dette behov (denne drift). Eksempel: Et ønske om at se svigermor død erstattes af en drøm om en trafikulykke, hvor svigermor omkommer.
3. **Visualisering**, hvor drømmetankernes indhold omsættes i billeder. Der er heller ikke her tale om noget én-til-én forhold, men fx, at man i sin vågne tilstand har en forventning om noget, der så viser sig som et slags symbol i drømmen. Eksempel: Manden, der drømmer om, at han kommer trækkende på et juletræ, håber i vågen tilstand på, at han kommer til at trække det lange strå.
4. **Sekundær bearbejdning** er en mekanisme, der bliver virksom efter de andre processer. Drømmen undergår en reorganisering, så det mest bizarre indhold bliver til et forståeligt overfladefænomen. Det er resultatet af denne proces, der kaldes den manifesterede drøm.
5. Nogle forfattere vil gerne gøre begrebet **symbol** til en femte proces, men bl.a. Andkjær Olsen og Køppe (1993) anser det for at være en forskydning, der opfylder betingelserne, at den er "relativt fast ikke blot fra drøm til drøm hos det enkelte individ, men hos alle individer i samme kulturkreds." (p. 170) Eksempel: Far og mor er konge og dronning; døden bliver til en afrejse; kæppe og stokke henviser til det mandlige kønsorgan, medens dåser og andre åbne genstande henviser til det kvindelige kønsorgan.

Selve drømmetydningen går fra den manifesterede drøms indhold tilbage til den latente drøm. Ved at klarlægge den manifesterede drøm, eller drømmens *dagsrester*, opnår man som regel også, at andre, ældre erindringer, dukker op. Gennem arbejdet når man til en begribelse af det latente indhold.

At det hele ikke er ligetil og kræver lang erfaring og megen øvelse, turde være fremgået af denne korte indføring. Der skal alligevel lyde en advarsel mod selv at gå i gang med at lege med drømmetydning, idet skadevirkningerne ved uautoriseret brug af denne kan være endog meget store.

Litteratur: Freud, S.: *Drømmetydning* (Hans Reitzels Forlag, 1974)

Andkjær Olsen, Ole og Simo Køppe: *Freuds psykoanalyse* (Gyldendal, 1993)